

Doordecentralisatie: het Nijmeegse model

Presentatie Bouwstenen voor Sociaal

**Nijmegen
10 oktober 2012**

Toine Janssen

Linked

29 scholen (BaO, SBaO, SO)

8.500 leerlingen & 1.000 medewerkers

2 gemeenten

35 locaties (6 dislocaties); 70.000 m²

28 locaties in bezit; 50.000 m² BVO

GGL vastgoed > 40 jaar

21 basisscholen brede school

A large, light green, curved arrow pointing from the bottom left towards the top right, partially visible behind the text.

Conexus verbindt !

Ter leering ende vermaeck

“Rien ne va plus”

Kafka in de polder

De grote tombola

Kafka in de grote stad: “Der Prozess”

Het proces van doordecentralisatie

Jan 2001	Doordecentralisatie onderhoud
Feb 2004	Onderzoek DHV: conclusie = pionieren
Jun 2005	Theoretisch verdeelmodel
Dec 2007	Doordecentralisatie - Overeenkomst doordecentralisatie- Prestatieafspraken onderwijs (convenant)
-

Doordecentralisatie Nijmegen – Financieel

Jaarlijks de IHP-middelen (11,7 m€ → 14,0 m€)

Eénmalig maatwerk (10 m€)

Goud in de grond (Boekwaarde 84 m€, WOZ 155 m€)

- **Boekwaarden verevend met VO**
 - **Redelijk en billijk onderscheid naar VO, PO & SO**
-

Doordecentralisatie Nijmegen – Financieel

	2002
Totale lasten	10,5 m€
Kapitaallasten	5,9 m€
Huur	0,7 m€
OZB	0,7 m€
Verzekering	1,0 m€
Beheerskosten	1,0 m€
Vandalisme, schade & overig	1,2 m€

Doordecentralisatie Nijmegen – Financieel

	GN	Conexus
	2002	2010
Totaal	10,5 m€	3,0 m€
Kapitaallasten*	56 %	47 %
Huur	6 %	12 %
OZB	7 %	10 %
Verzekering	9 %	3 %
Beheerskosten	9 %	5 %
Vandalisme, dotatie* & overig	12 %	22 %

Doordecentralisatie Nijmegen – Formeel

- **Ambitie: 70% nieuw, 30% renovatie in 40 jaar**
 - **Overeenkomst voor onbepaalde tijd**
 - **Voorkeursrecht en aankoopplicht**
 - **Tegen vooraf bepaalde prijzen**
 - **Indexatie, evaluatie, geschil**
 - **Convenant onderwijs**
-
- Two large, light green curved arrows are positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the right and slightly upwards.

Centrale aanmelding voor gemengder scholen

Ouders die een basisschool voor hun kind zoeken, moeten zich in Nijmegen straks op een centraal punt aanmelden. Zo wil de gemeente bevorderen dat zwarte en witte scholen weer gemengd worden.

print stuur artikel door

Het centrale punt stuurt de gegevens van de aangemelde kinderen door naar de dichtstbijzijnde school. Die school krijgt zo

de kans de ouders over te halen om hun kind inderdaad in hun eigen buurt naar school te sturen. Ouders houden echter de vrijheid om toch voor een andere school te kiezen.

Veel ouders van witte kinderen kiezen nu nog een witte school voor hun kind. Grofweg de helft van de witte kinderen gaat daardoor buiten hun eigen wijk naar school. Zwarte kinderen blijven in acht van de tien gevallen in hun eigen buurt.

Door deze 'witte vlucht' worden zwarte scholen steeds zwarter. Het centrale aanmeldpunt moet deze trend tegengaan. Over hoe dat aanmeldpunt precies gaat werken, wordt nu overlegd met alle schoolbesturen in de stad. Die staan er positief tegenover, zegt een woordvoerder van de gemeente Nijmegen.

Met het centrale aanmeldpunt gaat Nijmegen een forse stap verder dan het nieuwe kabinet. Dat wil vanaf volgend jaar vaste tijdstippen voor het aanmelden van basisschoolleerlingen. Witte ouders melden hun kind doorgaans namelijk eerder aan; populaire scholen zijn daardoor soms al vol als zwarte ouders hun kind willen inschrijven. Een vast aanmeldtijdstip moet dat voorkomen.

Ook in andere grote steden wordt nagedacht over het bevorderen van gemengde scholen. In Amsterdam en Rotterdam zijn verschillende initiatieven succesvol.

Doordecentralisatie Nijmegen – Proces

- Waar komen al die wethouders toch vandaan?
 - Wennen aan de gedachte
 - Een pot Haarlemmer olie...
 - Hand in hand
 - Eén stem
 - Graag of niet !
-
- A large, light green curved arrow starts from the bottom right and points towards the top right, partially visible on the right side of the slide.

Doordecentralisatie Nijmegen – Proces

ONDERWIJSHUISVESTING

Twintig miljoen, voor minder doet onderwijs 't niet

De Gelderland
29 maart 2006

Door onze verslaggeefster

NIJMEGEN • Twintig miljoen euro denken de Nijmeegse scholen jaarlijks nodig te hebben voor hun gebouwen. Een dezer weken beslist de gemeente of ze meedoet.

Het bedrag is eigenlijk het enige waar de Nijmeegse gemeenteraad en de scholen nog niet uit zijn. Voor het overige lonkt een voor Nederland bijzondere overeenstemming tussen gemeente en alle scholen om uit de huisvestingsmalaise te komen.

Hoe? Door de scholen zelf over het huisvestingsgeld te laten beschikken. Nu beheert de gemeente nog die pot.

„We denken dat we dan meer voor elkaar krijgen”, zeggen Jan Rath en Toine Janssen namens de Nijmeegse scholen. „Maar twintig miljoen euro is wel wat we daar minimaal voor nodig hebben. En dan hebben we het

alleen nog maar over sober en doelmatig onderhoud.”

De gemeente heeft tot nu toe geen bedrag willen toezeggen. „Vandaar dat we nu alle nieuwe leden van de gemeenteraad een brief hebben gestuurd”, aldus Jan Rath. „We willen dat er snel een beslissing valt. Het liefst een dezer weken.”

Al jaren kampt het Nijmeegse speciaal, basis- en voortgezet onderwijs met huisvestingsproblemen. Uit geldgebrek kan er nauwelijks bijgebouwd worden. Om over renovaties of onderwijskundige ingrepen nog maar te zwijgen.

Hoe groot de kans is dat de Nijmeegse politiek toch niet over de brug komt, weet Jan Rath niet. „Ik weet alleen dat bij de scholen het water aan de lippen staat. Sommige zitten er echt heel slecht bij. Het zou dus een flinke streep door de rekening zijn. Wat we dan moeten? Ik heb werkelijk geen idee.”

Doordecentralisatie Nijmegen – Pionieren

- **Integrale aanpak van investeringen en exploitatie**
- **Vastgoedbeleid opeens als kernactiviteit**

nijmegen & omstreken | 33

CONEXUS Volwaardig onderwijs in gevaar

Huisvesting van scholen in gevaar

- Schoolbestuur Conexus heeft veel scholen van 40 jaar of ouder.
- Gemeente kan geen nieuwbouwlocaties bieden.
- Klemmend beroep op Nijmeegse politiek bouwlocaties aan te wijzen.

NIJMEGEN - Conexus, schoolbestuur van meer dan veertig basisscholen in Nijmegen, voorziet gro-

worden door het Nijmeegse college van B en W aangevoerd als redenen waarom vooralsnog geen locaties zijn gevonden. Wethouder Paul Depla (Ruimte) erkent dat dit een risico vormt. Janssen heeft behalve in een brief aan het stadsbestuur zijn zorgen eerder deze week kenbaar gemaakt tijdens een onderwijsdebat van De Gelderlander. Wat nieuwbouw extra lastig maakt, is dat die bij voorkeur op een andere locatie moet komen dan waar de basisschool staat. Dan

Doordecentralisatie Nijmegen – Pionieren

- Integrale aanpak van investeringen en exploitatie
- Vastgoedbeleid opeens als kernactiviteit
- **Zorgplicht blijft bestaan**

Nieuwe impuls voor onderwijs

Anders dan de meeste gemeenten zet Nijmegen geld dat voor schoolgebouwen is bestemd daadwerkelijk en volledig in voor dat doel.

door Paul Depis en Hannie Kunst

Landelijk onderzoek van de Algemene Onderwijsbond naar de financiering van onderwijshuisvesting wijst uit dat tal van gemeenten slechts een deel van het voor schoolgebouwen bestemde geld daadwerkelijk voor dit doel inzetten. In Nijmegen is dat anders. Sinds 2008 hebben de schoolbesturen niet alleen jaarlijks de beschikking over het volledige budget uit het Gemeentefonds, ook hebben zij de schoolgebouwen in eigen bezit en draaien ze zelf op voor het beheer en onderhoud. Met als resultaat: meer kwalitatief goede schoolgebouwen voor hetzelfde geld, maar ook een betere spreiding van scholen over de stad. Voorheen verdeelde de gemeente (toen nog zelf eigenaar van de schoolgebouwen) het beschikbare budget op basis van leerlingen-aantallen en vierkante meters. Zo kwam het dat populaire scholen alsmat meer geld kregen en groeiden. Minder populaire scholen hadden daardoor niet de kans om zich te vernieuwen en te versterken. De tweedeling tussen de verschillende scholen - en wijken - nam toe, evenals de frustratie bij de schoolbesturen. De gemeente Nijmegen en de besturen van scholen bedachten gezamenlijk een model dat uitgaat van een eerlijke verdeling van het budget, maar vooral van eigen verantwoordelijkheid. Eind 2008 ging het eigendom van de gebouwen tegen boekwaarde over van de gemeente naar de scholen. Omdat de WOZ-waarde van de gebouwen veel hoger ligt (85 miljoen euro) kregen zij direct de beschikking over een aanzienlijk investeringsbedrag aan overwaarde. Samen met de twee miljoen die het college van B&W bij de start van deze coalitieperiode extra beschikbaar stelde, zorgde dit voor een ware impuls voor nieuwbouw: nu toe leidde dit tot negentien plannen, waarvan er in 2009 twee zijn gerealiseerd.

De Nijmegense basisschool De Klumpert. foto De Gelderlander

leerd en vier van start zijn gegaan. Het jaarlijkse budget uit het gemeentefonds van 13,9 miljoen euro wordt in de nieuwe aanpak nog steeds verdeeld op basis van leerlingenaantallen en vierkante meters, maar ook op basis van de leeftijd van de schoolgebouwen. Bovendien ligt de verdeling vast in overeenkomsten, wat de schoolbesturen langdurige zekerheid geeft. Zij kunnen daardoor eigen huisvestingsbeleid ontwikkelen en voor langere tijd zelf keuzes maken. Bovendien stimuleert de 'doorcentralisatie' ondernemerschap en 'vastgoeddenken'. Kwam legergrand bijvoorbeeld eerder ten laste van de gemeente en was er voor de besturen geen enkele prikkel om dit tegen te gaan, in het huidige systeem komt het de scholen zelf geld. Dit leidt automatisch tot een efficiëntere verdeling van leerlingen over de schoolgebouwen en meer investeringen in scholen die minder leerlingen trekken. Samen met de overeengekomen inspanningsverplichting dat in de komende 40 jaar 70% van de schoolgebouwen vervangen en 30% gerenoveerd wordt, is adequate onderwijshuisvesting voor alle leerlingen in Nijmegen hiermee gegarandeerd. Gelijk met de financiële overeenkomsten hebben de gemeente en het Nijmeegse onderwijs gewerkt aan een convenant met prestatieafspraken. Die hebben betrekking op de spreiding van leerlingen en bereikbaarheid van scholen (in ieder stadsdeel een school), de aanpak van onderwijsachterstanden en de ontwikkeling van brede scholen. De vraag van de Onderwijsbond naar de gulheid van gemeenten waar het gaat om investeringen in onderwijshuisvesting is dus niet de meest interessante. Veel boeiender is de vraag waarom gemeenten zouden moeten sturen in het plaatselijke onderwijs: op bakstenen of op inhoud? Kies je ten aanzien van de verdeling van het geld voor preventieve toetsing of controle achteraf? Houd je de regie op de huisvesting strak in handen of bied je ruimte aan creatieve financiële oplossingen? Nijmegen heeft in 2008 voor dat laatste gekozen, vertrouwend op de professionaliteit en het verantwoordelijkheidsgevoel van de schoolbesturen. Dat was, zoals de eerste resultaten laten zien, een terecht keuze. Er staan diverse nieuwbouwprojecten op stapel, de scholen steken meer eigen geld in de gebouwen nu ze hun eigendom zijn, en ze werken meer samen om te komen tot een goede verdeling van leerlingen. De doorcentralisatie draagt zo niet alleen bij aan kwaliteit/betere huisvesting voor alle leerlingen in Nijmegen, maar ook aan een betere spreiding van scholen en leerlingen over de stad, en daarmee aan een ongedeelde stad. Overigens kan dit systeem alleen werken wanneer de gemeente grond ter beschikking kan en wil stellen. Dat vergt bereidheid om in een drukke stad, waar de ruimte schaars is, te kiezen voor de jeugd.

Paul Depis is wethouder Ruimte en Bouwen, Hannie Kunst is wethouder Onderwijs in Nijmegen

TOM JANSSEN

JSF-PROGRAMMA IN DE PROBLEMEN

BRIEVEN

Brieven, van maximaal 150 woorden, richten aan: Redactie *Opinie De Gelderlander* Postbus 36, 6500 DA Nijmegen E-mail: redactie.discussie@gelderlander.nl

Ge subsidieerd

Natuurlijk laat de crisis de theaters koud! Zwaar gesubsidieerd met belastinggeld van mensen die 't niet zo ruim hebben. En alleen bezocht door de rijken onder ons.

postbus 36

Hogste tijd dat de kostprijs betaald wordt voor theaterproducties. Jan Smit wordt toch ook niet gesubsidieerd?

Pim Stegenga
Arnhem

Verloederig

Hun in plaats van ze. Wat een verloedering van de Nederlandse taal. Met verbazing lees ik hoe Nijmeegse wetenschappers en een hoogleraar hier naar kijken. Hun fietsen: hebben we het hier over mensen

die fietsen of hebben we het over de fietsen van deze groep? Deze wetenschappers, wanneer houden hun hun lezing? Vreselijk! Laten we ervoor waken dat puboleerlingen straks niet alleen bijschoold moeten worden in rekenen maar ook in taal. Zij onderwijzen de jeugd met hetgeen zij in hun jeugd geleerd hebben. Of: Hun onderwijzen de jeugd met hetgeen Hun in hun jeugd geleerd hebben?

Th. van Woerden
Zetten

column

door Anton van Hooff

Doodlopende weg

Bi j verkiezingen kleurde onze hele straat rood: van huis tot huis hingen voor de ramen de raamblijsten van de PvdA. In de Haagse wijk van arbeiders en lage ambtenaren waar wij woonden, kozen de mensen natuurlijk voor de partij die opkwam voor 'ons soort mensen'. Ons gezin was echter een uitzondering. Mijn vader had weliswaar ook een bescheiden baan, maar wij waren katholiek. En dus was hij lid van de Katholieke Arbeiders Beweging (KAB) en fietste hij bij elke verkiezing naar het partijbureau aan de Mauritskade Bos een 'beginseimanifest' door, waarin het doel waarnaar wij streven opeens futsoneel kapitalisme was. Het woord 'futsoneel', Balkenendes motto, komt wel elf keer in dat stuk voor. Bos bekende zich tot de 'Derde Weg', waarmee Blair in Groot-Brittannië de verkiezingen won. Maar nu is hij tot inkeer gekomen. Zijn Den Uyl-lesing van 25 januari had de titel 'De Derde Weg voorbij'. Lees die rede, die op het internet zo te vinden is: hier spreekt een politieke leider die niet terugvalt tot liberale mantra's zoals 'verlaag de belastingen en alles sal reg kom', maar ook niet 'meer staar'. Wouter Bos leest boeken en denkt door. En hij geeft grif toe zich lelijk vergist te hebben. Ook hij dacht dat we ons niet zo druk moesten maken als sommigen stinkend rijk werden, mits ze maar de economische groei brachten die het mogelijk maakte leuke dingen voor de mensen te doen. Maar iedereen heeft zich verkeken, nou ja, behalve dan natuurlijk de lelijk-weer-profeten van de SP: als je altijd slecht weer voorspelt, krijg je gebied een keer gelijk.

Op een dag ontdekten we tot onze verbazing dat we aan de linkerflank stonden: wij hielden vast aan onze ideeën van de sociale rechtstaat. Wij geloofden niet dat de markt altijd gelijk heeft. Schoorvoetend moesten we toegeven dat de concurrentie in sommige sectoren - zoals de telefoon - toch wel voordelen voor de consument opleverde, maar we bleven sceptisch over de verkwanseling van openbare nutbedrijven en de zorg. Ondertussen schudde Wim Kok de ideologische veren van de PvdA af, in zijn Den Uyl-lesing van 1995. Negen jaar later dreef Wouter Bos een 'beginseimanifest' door, waarin het doel waarnaar wij streven opeens futsoneel kapitalisme was. Het woord 'futsoneel', Balkenendes motto, komt wel elf keer in dat stuk voor. Bos bekende zich tot de 'Derde Weg', waarmee Blair in Groot-Brittannië de verkiezingen won. Maar nu is hij tot inkeer gekomen. Zijn Den Uyl-lesing van 25 januari had de titel 'De Derde Weg voorbij'. Lees die rede, die op het internet zo te vinden is: hier spreekt een politieke leider die niet terugvalt tot liberale mantra's zoals 'verlaag de belastingen en alles sal reg kom', maar ook niet 'meer staar'. Wouter Bos leest boeken en denkt door. En hij geeft grif toe zich lelijk vergist te hebben. Ook hij dacht dat we ons niet zo druk moesten maken als sommigen stinkend rijk werden, mits ze maar de economische groei brachten die het mogelijk maakte leuke dingen voor de mensen te doen. Maar iedereen heeft zich verkeken, nou ja, behalve dan natuurlijk de lelijk-weer-profeten van de SP: als je altijd slecht weer voorspelt, krijg je gebied een keer gelijk.

Doordecentralisatie Nijmegen – Pionieren

- **Vastgoedbeleid opeens als kernactiviteit**
Huisvestings- en vastgoedbeleid
- **Integrale aanpak van investeringen en exploitatie**
Investeren in duurzaamheid & flexibiliteit
- **Zorgplicht blijft bestaan**
Maar nu voor herontwikkelingslocaties
- **Zijn die kosten voor jou of van mij?**
Inrichting van de openbare ruimte & parkeren
- **Als je voor een dubbeltje geboren bent...**
Beperkt participeren in “dure” projecten
- **Het zijn wel onderwijshuisvestingsmiddelen...**
Bouwen voor anderen met risico
- **Verkwanselen of goed rentmeesterschap?**
VVE; woningbouwcorporaties